

AZ ERDŐ

AZ 1862-BEN ALAPÍTOTT ERDÉSZETI LAPOK 95. ÉVFOLYAMA

IX. ÉVF. 12. SZÁM 441—480 OLD. 1960. DECEMBER

TARTALOMJEGYZÉK:

<i>Madas András</i> : Beszámoló az 5. Erdészeti Világkongresszusról	441
<i>Márkus László</i> : Az erdőgazdasági talajlaboratóriumok üzemeltetése	448
<i>Dr. Keresztesi Béla</i> : Erdőnevelés a KGST országokban	451
<i>Tuskó László</i> : Vörösfenyő fajtakísérlet első megfigyelései	457
<i>Dr. Sali Emil</i> : A fajok arányának alakulása az utolsó tíz év erdőbirtékeiben	465
<i>Béky Albert</i> : Az erdőművelés új elszámolási rendje	468
<i>Marjai Zoltán</i> : Nyár csírázásélettan, ökológia és magvetés	471

Címlapon: *Lámfalussy-féle hosszító lécek munkában* (Fényképezte Körmeny Tibor)

Hátlapon: *Nyolcéves óriásnyáras nyésés után* — Baktalórántházi Erdészeti, Nagydobos (Fényképezte Jérôme René)

СОДЕРЖАНИЕ

<i>Андрас Мадаш</i> : Отчёт о пятом Всемирном Конгрессе Лесоводов	441
<i>Ласло Маркуш</i> : Использование почвенных лабораторий в лесном хозяйстве	448
<i>Д-р Бела Керестеши</i> : Выращивание леса в странах входящих в состав Совета Экономической Взаимопомощи	451
<i>Ласло Тушко</i> : Первые наблюдения опытов по разновидностям лиственницы разных стран	457
<i>Д-р Эмил Шали</i> : Соотношение формирования древесных пород в лесоразведении за последние 10 лет	465
<i>Алберт Беки</i> : Новый порядок учёта в лесоводстве	468
<i>Золтан Марьяи</i> : Физиология прорастания семян тополя, их экология и посев	471

На первой странице обложки: *Тип Ламфалушского приспособления для изготовления планок за работой.*

(Фото Тибор Керменди.)

На последней странице обложки: *Насаждение тополя гигантского в возрасте 8 лет после обрезки сучьев.* Бакталорандхазайское лесничество, Надьдобош.

(Фото Рене Жероме.)

SOMMAIRE:

<i>Madas A.</i> : Comte rendu du 5e Congres Mondial Forestier	441
<i>Márkus L.</i> : Les laboratoires pédologiques des économies forestières	448
<i>Tuskó L.</i> : Notes préliminaires des expériences varietales sur le mélèze	457
<i>Dr. Keresztesi B.</i> : Éducation des forêts dans les pays du Conseil de l'Aide Économique Réciproque	451
<i>Béky A.</i> : Le nouveau système de compte des travaux sylvicoles	468
<i>Dr. Sali E.</i> : La proportion des essences forestières dans les boisements des dernières 10 années	465
<i>Marjai Z.</i> : Biologie de germination, écologie et semis des graines de peuplier	471

En couverture: *Application d'une latte système Lámfalussy pour marquer les découpes*

(Photo Körmeny T.)

En reverse: *Peupleraie 'robusta' agée de 8 ans, après un élagage.* —

Cantonnement Baktalórántháza, localité Nagydobos. — (Photo Jérôme R.)

Az Országos Erdészeti Egyesület kiadványa

Szerkesztő: KERESZTESI BÉLA, a mezőgazdasági tudományok (erdészeti) doktora

Kiadja: a Mezőgazdasági Könyv- és Folyóiratkiadó Vállalat. Felelős kiadó: LÁNYI OTTÓ

Szerkesztő bizottság: ÁKOS LÁSZLÓ, BABOS IMRE, a mezőgazdasági tudományok (erdészeti) doktora, BAKKAY LÁSZLÓ, DR. BALASSA GYULA, HARACSI LAJOS, a mezőgazdasági tudományok (erdészeti) kandidátusa, JÉROME RENÉ, KÁLDY JÓZSEF, KOCSÁRDY KÁROLY, KOLLÁR GYULA, KUTASY VIKTOR, MADAS ANDÁS, DR. PARIS JÁNOS, RADÓ GÁBOR, SALI EMIL, a mezőgazdasági tudományok (erdészeti) kandidátusa, SZEPESI LÁSZLÓ, SZONYI LÁSZLÓ, a mezőgazdasági tudományok (erdészeti) kandidátusa, TÓTH SÁNDOR

Megjelenik 5050 példányban

60-4001-689/2 - Révai nyomda, Budapest

Beszámoló az 5. Erdészeti Világkongresszusról

MADAS ANDRÁS

Az 5. Erdészeti Világkongresszust az Egyesült Államok kormánya rendezte meg Seattle városában 1960. VIII. 29—IX. 10. között az Egyesült Nemzetek Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Szervezetének (FAO) közreműködésével. A Kongresszuson 65 állam több mint 2000 küldötte vett részt a világ minden tájáról. Kétségtelen, hogy ez volt a világ erdészeinek eddigi legnagyobb seregszemléje és a tapasztaltak alapján valószínűnek látszik, hogy a Kongresszus hatásának eredményeképpen meg fog gyorsulni a világ erdőgazdaságának fejlődése.

Egy rövid cikk keretében még vázlatosan sem lehet érinteni mindazokat a témákat, problémákat, amelyekkel a Kongresszus foglalkozott, hiszen a kiadott anyagok terjedelme több ezer oldal. Ezért ezúttal általános áttekintést kívánok nyújtani a Kongresszus munkájáról és a későbbi cikkekben lehet majd részletesebben megvilágítani az egyes kérdéseket. A Kongresszus részben plenáris üléseken, részben pedig az alábbi szekciókban végezte munkáját: I. erdőművelés; II. genetika; III. erdővédelem; IV. erdészeti gazdaságtan és erdőgazdaságpolitika; V. szakoktatás; VI. fatermékek; VII. erdőgazdaság és vízgazdálkodás; VIII. erdő és üdülés, erdő és vadállomány; IX. közelítés és szállítás; X. trópusi erdők.

A világ erdőgazdaságának fejlődése

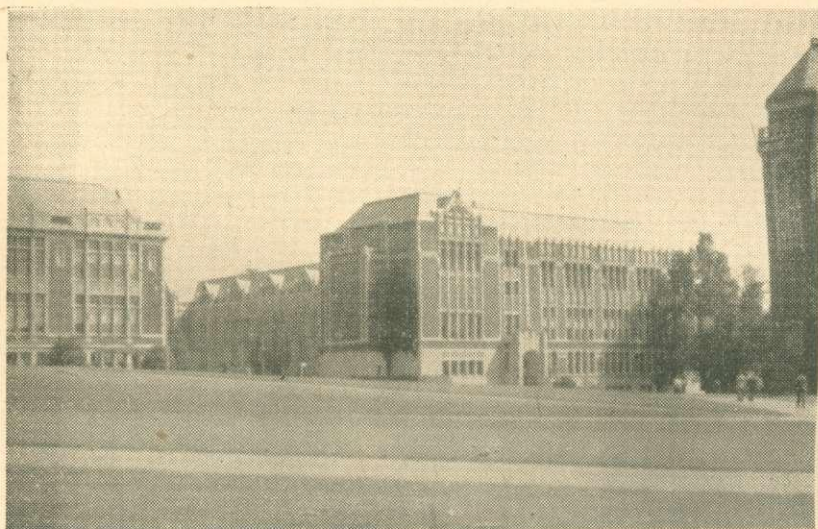
A Kongresszus földrészenként, térségenként megvizsgálta az előző — 1954-ben Indiában megrendezett — Világkongresszus óta a világ erdőgazdaságában bekövetkezett fejlődést. Megállapítható, hogy az elsődleges fatermelés területén a fejlődés elsősorban a fejlett térségeken, a Szovjetunióban, Európában és Észak-Amerikában következett be. A gazdaságilag elmaradt államokban a termelés nem növekedett a várt mértékben. Az elmúlt évtized nagy csalódása volt az a tény, hogy a termelés ezeken a területeken nem nőtt olyan mértékben, mint ahogy az a lakosság növekedése, a jobb életkörülmények és a nagyobb ipari szükségletek folytán várható lett volna és ez fékezni fogja az illető térségek további gazdasági fejlődését.

Európában az utóbbi években különös gondot fordítottak a vizek forrásvidékének megővésére és erdősítésére. A Szovjetunióban igen jelentős mértékben nőtt a termelés, elsősorban a cellulóz- és papírttermelés. A Közel-Keleten az erdészeti szakemberek hiánya miatt nincs megfelelő ellenállás az erdőkre nehezedő nyomással szemben, amely arra irányul, hogy az erdőket egyéb célokra, elsősorban legeltetésre vegyék igénybe. Latin-Amerikában a cél a gazdag erdővagyon fokozatos hasznosítása, de ezen a területen alig történt előrehala-

dás. Az általános ipari fejlődést meg kell előznie a megfelelően képzett szakértőkből álló szervezetek kiépítésének, de ezekben a szakértőkben egyelőre nagy hiány van. Az Egyesült Államokban igen nagy problémát jelent a termelés megszervezése a magánerdőbirtokosok igen nagy száma miatt. Kanadában nagy örömmel üdvözölték a Szövetséges Erdészeti Minisztérium létrehozását, amelytől a kanadai erdőgazdaság jelentős fejlődését várják. Afrikában nagy gondot kell fordítani a nemzeti erdők megóvására és kiterjesztésére. Rendkívül nagy szükség van nemzetközi segítségre.

A világ erdőgazdaságának helyzetét áttekintve a Kongresszus az alábbiakat ajánlja a kormányok, a FAO és általában az erdészek számára, bárhol is dolgozzanak:

1. Rendszeresen fejleszteni kell azokat a módszereket, amelyek lehetővé teszik *az érintetlen erdők feltárását* és ezen keresztül a világ fatermelésének növelését.

A Világkongresszus színhelyének, a Washington Egyetemnek egy részlete

2. Fokozni kell *a kutató és kísérleti munkákat a gyorsannövő fajokkal.*
3. Jelentősen *növelni kell a papír- és faipar fejlődését a gazdaságilag fejletlen államokban.*
4. Fokozni kell *az erdészeti és igazgatási szakemberek, technikusok képzését.*
5. Ösztönözni kell az illetékes szerveket, hogy elsősorban a fatermelés mennyiségét illetően *hosszabb időszakra szóló terveket készítsenek és mérjék fel a fatermékben jelentkező, várható szükségleteket.*

Erdőművelés

A Kongresszus ebben a szekcióban *az erdőrendezés, az arid és szemi-arid vidékek erdőgazdaságának kérdéseit, a modern erdőművelési irányzatok, az erdészeti ökológia és a talajtan problémáit* vitatta meg. A trópusi erdők vonatkozásában a Kongresszus *a légi fényképezés széleskörű elterjesztését* ajánlja, míg a belterjes erdőgazdálkodást folytató térségekben a hatékonyabb műszaki

eljárások alkalmazása kívánatos. *Egyre inkább előtérbe lép az erdőrendezésben is az elektronikus műszerek alkalmazása*, ami lehetővé teszi a szükséges adatok napok, sőt órák alatti összesítését, ami a régebbi eljárásokkal sokkal költségszebb módon, lényegesen hosszabb ideig tartott. Az arid és szemi-arid vidékek erdőgazdaságával kapcsolatosan a Kongresszus felhívja a figyelmet azokra a súlyos problémákra, amelyek ezeken a vidékeken a *túlzott legeltetésből* erednek.

Jelentős viták folytak a „mesterséges” és „természetes” erdők helyességéről és szükségességéről, mert ebben a kérdésben a vélemények különböznek. Mindenesetre alaposan meg kell fontolni, hogy milyen messze távolodhat el az erdész biztonságosan a „természetes” feltételektől. Részletesen tanulmányozni kell az erdő biológiai körülményeit és az erdőművelési elgondolásokat és módszereket a legkorszerűbb tudományos eredményekre kell alapozni. Különös figyelmet szenteltek annak az Észak-Amerikában és Európában alkalmazott eljárásnak, amely az *állandó próbaterek* kiterjedt hálózatát állítja az erdőrendezési ellenőrző eljárások szolgálatába. A viták során világossá vált, hogy az erdőgazdasági termékek árai jelentős befolyást gyakorolnak az erdőnevelési eljárások belterjességi fokára és költségeire és korlátozzák a korszerű erdőnevelési eljárások elterjedését.

A Kongresszus az erdőművelés területén az alábbiakat javasolja:

1. A FAO dolgozza ki a *kísérleti területek egységes számbavételi és nyilvántartási rendszerét*.

2. Javaslatokat kell kidolgozni *kedvezményes nemzetközi légi szállítási díjtételek* bevezetésére kísérleti célokat szolgáló csemete- és magszállításra.

3. Ki kell terjeszteni az Erdészeti Kutatóintézetek Nemzetközi Szövetsége Tipológiai Munkabizottságának kutató tevékenységét.

4. Mozgalmat kell indítani „*Erdőket a 2000-ik évre*” címmel az erdők megőrzésére és kiterjesztésére.

Erdészeti genetika

A Kongresszuson egységes álláspont alakult ki, hogy fokozni kell a nemzetközi együttműködést a genetikai kutatás területén és fel kell kérni a FAO-t, szervezzen meg a közeljövőben *nemzetközi konferenciát, amely hivatva lesz elősegíteni a nemesítés eljárásainak továbbfejlesztését, a továbbszaporításra alkalmas, szelektált anyagok tömeges termelését*. A Kongresszus felhívja a figyelmet, hogy a nemesítés alkalmazott eljárásai, a szelekció, hybridizáció, a polyploidok kialakítása és mutagenézis kitűnő lehetőségeket biztosít minden nemzet erdőgazdasága számára.

Erdővédelem

A Kongresszus megállapította, hogy az utóbbi időben haladás volt tapasztalható a káros rovarok, betegségek és tüzek elleni küzdelemben és ennek folytán *a veszteségek csökkentek*. Aláhúzták annak szükségességét, hogy *részletesebben kell tanulmányozni a káros rovarok életkörülményeit, hatékonyabb vegyi védekezőszereket kell kidolgozni és alkalmazni*. A legutóbbi eredmények azt mutatják, hogy *a rovarok parazitái* sikeresen alkalmazhatók a rovarok elleni védekezésben, ezért nagyobb gondot kell fordítani a különféle biológiai védekezési eljárásokra. A kutató munka eddigi eredményei azt mutatják, hogy e rovarok egyes csoportjai elleni védekezésben sikeresen alkalmazhatók a különféle *vírusok, gombák és baktériumok*. A káros rovarok ellen bizonyos védel-

met nyújt az őshonos fákól álló elegyes állományok fenntartása, a szükséges tisztítások és gyérítések végrehajtása, amelyek biztosítják a fák és az egész állomány erőteljes fejlődését. A legeredményesebb védekezést a rovarok ellen a kémiai, erdőnevelési és biológiai eljárások *együttes* alkalmazása biztosíthatja.

Igen nagy problémát jelent a világ nagy erdőterületein az *erdei tüzek elleni védekezés*. Ez szükségessé teszi mozgékony és megfelelően gépesített szervezet kiépítését, új, vegyi, tűz elleni szerek alkalmazását és a repülőgépek kiterjedt felhasználását.

Katasztrófális veszteségeket okoztak minden kontinensen azok a betegségek, amelyeket más kontinensekről hurcoltak be. Ennek megakadályozására a jövőben *jobban ki kell építeni az előrejelző szolgálatot* és rendszeresen ki kell cserélni a tapasztalatokat a fellépő betegségekkel kapcsolatban.

A Kongresszus határozottan javasolja, hogy fokozni kell a kutató munkát azon alapvető okok kiderítésére, amelyek a nagyarányú kártételek kitörését és katasztrófális tüzek elterjedését okozzák és tovább kell fejleszteni az ezek elleni védekezést.

Erdészeti gazdaságtan és erdőgazdaság-politika

A világ fatermelése egyelőre fedezi a szükségleteket, de a világ lakossága 4 év alatt szaporodik annyival, mint 1000 és 1500 között 500 év alatt. Emellett a világ gazdaságilag elmaradt területein az általános gazdasági fejlődés fokozza majd az egy főre eső iparifa fogyasztás mértékét, ami ezeken a területeken rendkívül alacsony. Mindent figyelembe véve *számolni lehet azzal, hogy a világ iparifa fogyasztása a következő emberöltő alatt megkétszereződik*. Ez a szükséglet azonban már csak úgy biztosítható, ha gyakorlatilag a világ összes erdeiben bevezetik a rendszeres erdőgazdálkodást. Éppen ezért a Kongresszus nagy figyelmet szentelt azoknak a problémáknak a megoldására, amelyek *az őserdőknek rendszeres kezelés alatt álló erdőkke történő átalakításával* kapcsolatosak.

A föld számos térségében, elsősorban a gazdaságilag fejletlen, erdőben gazdag államokban a fát majdnem kizárólag tűzifaként használják fel, mert az őserdőket „lefölözték” és a java anyagot export célokra kisédték belőlük. Ezért gyakran ezek az erdőben gazdag államok importálni kénytelenek iparifát, papírt, amit maguk is előállíthatnának. Az érintett államokban ezen csak az általános ipari fejlődés, elsősorban a fa-, papír- és cellulózipar fejlesztése segíthet.

A Kongresszus határozottan leszögezte, hogy *minden államban hosszabb időre előre meg kell tervezni a várható szükségleteket*, a kitermelhető fatömeget annak érdekében, hogy időben meg lehessen tenni a szükséges lépéseket az erdőgazdaság fejlesztésére és ki lehessen elégíteni a távlati faanyagszükségleteket.

A Kongresszus leszögezte, hogy bár a magánerdők egyes államokban igen jelentős szerepet játszanak, de nyilvánvalóan egyetlen állam sem engedheti meg magának ma már, hogy a magánerdők sorsát a tulajdonos kénye-kedvére bízza. Különösen problematikus a kis erdőbirtokon folyó gazdálkodás, mert ezeknél az erdő sorsa általában másodrendű szerepet játszik.

Szakoktatás

A Kongresszus ismételten leszögezte, hogy az erdőgazdálkodás világméretű fejlődése nem képzelhető el *szakképzett mérnökök, technikusok és megfelelő szakmunkások* nélkül. Különösen nagy a hiány a trópusokon szakképzett erdészekben. A Kongresszus, felismerve az ezen a területen jelentkező nehézsége-

ket, azt ajánlja, hogy a gazdaságilag fejletlen államok küldjenek embereket a magas színvonalú szakoktatási intézményekkel rendelkező államokba tanulni. Különösen aláhúzták annak jelentőségét, hogy az erdészeti szakembereknek elsősorban a közgazdasági tudásukat kell továbbfejleszteni. Abban nincsen két-ség, hogy az erdészek biológiai és műszaki vonalon képesek lépést tartani a fejlődéssel és meg tudják oldani a felmerülő problémákat, de az országoknak olyan szakértőkre is szükségük van, akik fel tudják mérni azokat a közgazdasági tényezőket, amelyek a fafogyasztást, a szükségletek alakulását befolyásolják. Ezért a Kongresszus javasolja, hogy a különféle, erre illetékes nemzetközi szervezetek tegyenek lépéseket ilyen képzettségű szakemberek nevelésére.

Dr. Balassa Gyula miniszterhelyettes elvtárs elülteti Magyarországnak emlékfáját

Az oktatással kapcsolatban az is megállapítást nyert, hogy az egyetemi oktatás során célszerű mindenekelőtt az alaptudományokban és az erdészeti tudományokban kiképezni a hallgatókat és a specializációt célszerűbb a további tanulmányok során biztosítani.

Fatermékek

A Kongresszus megvitatta a legújabb eredményeket, kiemelte a fatermékek minőségének fontosságát és az azt befolyásoló tényezőket; *a fafeldolgozás automatizálásának fontosságát; a fatelítés és favédelem jelentőségét*; rámutatott a cellulóz kihozatal növelése terén elért eredményekre, az új cellulóz nyersanyagforrásokra, elsősorban *a lombos fák fokozottabb felhasználására a cellulóziparban*.

A Kongresszus, aláhúzva a minőség fontosságát, hangsúlyozta, hogy ezen a területen igen komoly eredmények várhatók a genetika és az erdőnevelési eljárások további fejlődésétől.

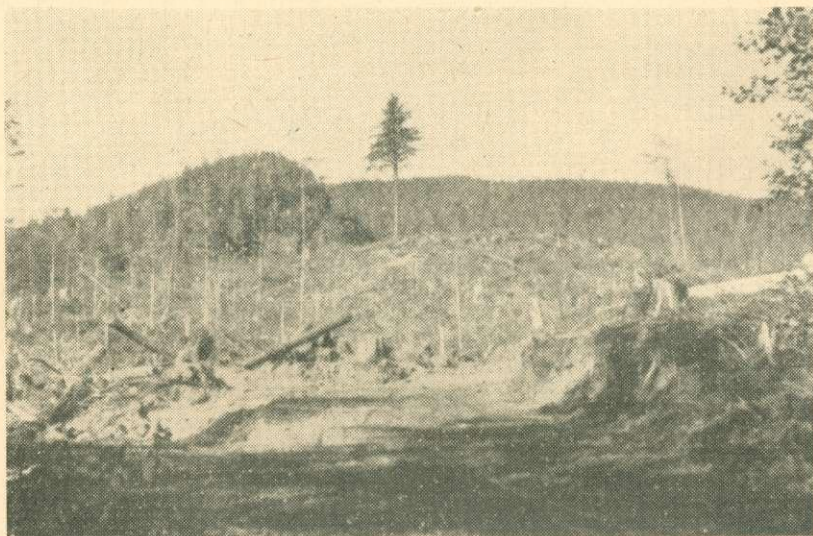
A fa komplex hasznosításának gondolata és előtérbe jutása felveti a hulladékok fokozottabb hasznosításának szükségességét. Megállapítást nyert a fa-

rost- és forgácslemez termelés gyorsütemű fejlődése az egész világon és a fejlettebb technológiai eljárások eredményes bevezetése és alkalmazása ezekben az iparágakban, ami a hulladékok fokozottabb felhasználását, a költségek csökkenését eredményezte.

A legújabb vizsgálatok aláhúzták azt az ismert tényt, hogy *a fa összetétele igen komplikált és a kémiai hasznosítás továbbfejlesztése még tovább növelheti a fa komplex hasznosításának hatékonyságát.*

Erdőgazdaság és vízgazdálkodás

A Kongresszus aláhúzza az erdőgazdálkodás igen fontos szerepét a helyes vízgazdálkodásban, mert a vízgyűjtő területek erdőállományainak kiirtása lé-

Vágásterület az Olympic félszigeten

nyegesen fokozza az eróziót, a termőtalaj lemosását és fokozza az alsó területeken az árvízveszélyt. Ezért a közelítés és szállítás, valamint legeltetés esetében mindig gondosan mérlegelni kell azok várható hatását az erózió alakulására és ennek összes következményeire. Ezért a Kongresszus azt ajánlja, hogy *az erdészek vegyenek mindenütt aktívan részt a vízgyűjtő területek vízrendészeti munkáinak tervezésében.*

Az erdő és üdülés, az erdő és vadállomány

Az erdőket világméretekben egyre fokozódó mértékben veszik igénybe kirándulás, üdülés céljaira. Ez felvet egy sor igazgatási jellegű kérdést, például a fokozottabb tűzveszélyt, a növényzet nagyobb mértékű pusztítását és általában az emberek nagy tömegének mozgását.

Mindez számos helyen *a nemzeti parkok* kialakításához vezetett, ahol a megfelelő kultúrált körülmények biztosítása (utak, menedékházak, előre elkészített, tűzrakásra alkalmas helyek stb.) és a kellő ellenőrzés mindkét igényt viszonylag a legjobban ki tudja elégíteni.

A Kongresszus megállapítása szerint a vadállomány az erdő szerves tartozéka, de a vadgazdálkodás irányítása térségről térségre változik attól függően, hogy mik a problémák és számos vad az erdőben egyáltalán nem tekinthető semleges elemnek. Ezért egyes területeken a vadállományt célszerű csökkenteni, más részeken viszont fokozottabb védelemben kell részesíteni.

Közelítés és szállítás

A Kongresszus megállapította, hogy minden körülmények között a nagyobb kitermelési feladatokat célszerű előre gondosan megtervezni, számításba véve a meglévő fakészleteket, a várható költségeket, az erdőművelés és védelem érdekeit és előírásait annak érdekében, hogy biztosítani és fokozni lehessen az erdők termelékenységét. A Kongresszus elismerését fejezte ki az EGB/FAO együttes szervezésében lebonyolított tanfolyamokkal kapcsolatosan, ahol mérnökök, technikusok és szakmunkások kiképzése folyik a fejlett erdőgazdaság követelményeit figyelembe vevő közelítési és szállítási módszerekre.

Külön aláhúzták a balesetek megelőzésének fontosságát, ami szoros kapcsolatban van a munkások rendszeres oktatásával, szaktudásuk növelésével.

Trópusi erdők

A trópusi erdőkben folyó gazdálkodás igen sok problémát vet fel. Az erdőkben nem folyik rendszeres erdőgazdálkodás, az erdők területe csökken, az értékük romlik, hatalmas erdőterületek nem állanak felelős igazgatás alatt, a termelési költségek pedig a közlekedési eszközök és berendezések hiánya miatt igen magasak. A belterjes és külterjes erdőgazdálkodás kérdésében nem történt egységes állásfoglalás, mindkettőnek megvan a jelentősége az adott körülményektől függően.

Egységesen állást foglalt azonban a Kongresszus a váltógazdálkodás ellen, amely súlyosan fenyegeti az erdőket végig az egész trópusi világban. Ezért itt alapvető feladatuk az erdészeknek a lehető legnagyobb mértékben megvédeni az erdőket az állandó erdőgazdálkodás számára.

Ezért a Kongresszus ajánlja, hogy:

1. Az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) adjon sürgős műszaki és pénzügyi segítséget azon államok számára, amelyekben súlyos problémát jelent a váltógazdálkodás terjedése, az erdők tömeges kiirtása.

2. A nemzetközi szervezetek küldjenek szakértőket a gazdaságilag elmaradottabb államokba és nyújtsanak segítséget azon területek meghatározására, amelyeket célszerű állandóan erdőként fenntartani és kezelni.

*

A Kongresszus kedves mozzanattal zárult, a résztvevő államok delegációinak vezetői az Egyetem előtti téren egy-egy emlékfát ültettek az 5. Erdészeti Világkongresszus emlékére — a nemzetközi béke és barátság jelképeként.

Reméljük, hogy a Kongresszus munkája nyomán világszerte nagyobb lendülettel folytatják az erdőgazdaság fejlesztését és az erdészeti szakemberek kellő időben gondoskodnak arról, hogy az emberiség faellátása a következő emberöltőkben is biztosítva legyen.

